

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku K. S.
przy uczestnictwie T. L. K., R. K., J. K., P. K. następców prawnych X. K.
o stwierdzenie nabycia spadku po Z. K.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 lutego 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 29 sierpnia 2014 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wtedy może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego co do przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do potrzeby ustalenia zakresu pojęcia niedookreślonego, jakim jest „swobodne powzięcie decyzji i wyrażenia woli” (art. 945 § 1 pkt 1 *in fine* k.c.), a także polegającego na konieczności ustalenia przez Sąd Najwyższy, kiedy sąd orzekający może zażądać opinii odpowiedniego instytutu naukowego lub naukowo-badawczego (art. 290 k.p.c.).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). Skarżący nie wykazał, że w sprawie występuje zagadnienie o takich cechach, natomiast ograniczył się do sformułowania dwóch przytoczonych wyżej pytań i zaniechał przedstawienia rozważań wykazujących, że nie może być na nie udzielona jednoznaczna odpowiedź oraz że odpowiedź, do uzyskania której zmierza w postępowaniu kasacyjnym, ma znaczenie szersze, niż tylko konieczność rozstrzygnięcia o jednostkowej sprawie.

Na etapie badania przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy nie analizuje zasadności podstaw skargi kasacyjnej, niemniej jednak rozważa, czy pozostają one w związku z przytoczonymi przez skarżącego przesłankami przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Do rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym zagadnień prawnych sformułowanych jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania może bowiem dojść jedynie wtedy, gdy wskazane przez skarżącego podstawy skargi kasacyjnej pozwalają na ich ocenę i sformułowanie na nie odpowiedzi.

Podkreślić należy, że Sąd Najwyższy wielokrotnie zajmował się wyjaśnianiem pojęcia swoboda testowania. Przykładowo, w uchwale z 22 maja 2013 r. (III CZP 22/13, OSNC 2013, nr 11, poz. 125), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że na zdolność testowania nie ma wpływu stan psychiczny (choroba psychiczna) testatora, gdyż takiej przesłanki negatywnej testowania przepisy nie wymieniają;

stan taki może jedynie stanowić o wadzie oświadczenia woli testatora w warunkach prawnych, o których mowa w art. 945 § 1 k.c. (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z 30 kwietnia 1976 r., III CRN 25/76, OSPiKA 1977, nr 4, poz. 78). Sformułowanie zarzutu o braku świadomości lub swobody w podjęciu decyzji i oświadczeniu woli jest ograniczone maksymalnie dziesięcioletnim okresem, jaki upłynął od otwarcia spadku (art. 945 § 2 k.c.).

W postanowieniu z 14 grudnia 2011 r. (I CSK 115/11, OSN-ZD 2012, nr 3, poz. 61), Sąd Najwyższy wskazał natomiast, że stany określone w art. 945 § 1 pkt 1 k.c. (podobnie jak w art. 82 k.c.) obejmują również stan ciężkiej choroby testatora, doprowadzający do wyczerpania się organizmu i siły woli tak, że nie jest zdolny, mimo posiadania świadomości, do przeciwstawienia się zewnętrznym wpływom (np. naciskom). W orzecznictwie przyjmuje się jednak, że sugestie osób trzecich nie wyłączają swobody powzięcia decyzji, gdyż w przeciwnym wypadku niemal każde oświadczenie woli dotknięte byłoby omawianą wadą, rzadko bowiem człowiek działa zupełnie swobodnie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2004 r., III CSK 523/02, nie publ. i wyrok Sądu Najwyższego z 1 lipca 1974 r., III CRN 119/74, OSP 1976, nr 2, poz. 30).

Wobec powyższego wskazać należy, że sposób wyznaczenia treści pojęcia „swoboda decyzji wyrażenia woli” zależy od konkretnych okoliczności faktycznych, a te w niniejszej sprawie ustaliły Sądy *meriti* i adekwatnie do tych ustaleń sformułowały wnioski na temat zdolności testowania spadkodawczyni. Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany ustaleniami faktycznymi będącymi podstawą zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W wyroku z 27 lipca 2010 r., II CSK 119/10, nie publ. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że dowód z opinii instytutu ma szczególny charakter, gdyż korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Z tego względu nie stosuje się do niego wszystkich zasad dotyczących postępowania dowodowego, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c., zaś o celowości jego przeprowadzenia decyduje sąd rozpoznający sprawę.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

l.n